

Co się musi stać, aby człowiek zmienił swoje podejście do przyrody?

Co się musi stać, aby człowiek zmienił swoje podejście do przyrody?

Psychologa mniemania na głębokie pytania

Niby wszyscy kochamy przyrodę. Chyba nikt o zdrowych zmysłach nie będzie twierdził, że nie lubi bądź nienawidzi ziemi, powietrza, wody, słońca, roślin i zwierząt. A jednak, gdy przychodzi co do czego, wielu z nas skłonnych jest poświęcić te wartości w imię wygody, pieniędzy lub innych doraźnych i egoistycznych interesów. Dlaczego tak jest i - co ważniejsze - co może to zmienić?

Nasze działania w świecie, w tym nasza toksyczna relacja z naturą, bardzo przypominają funkcjonowanie osoby uzależnionej np. od alkoholu. Alkoholik też w głębi swojego serca (tak jak chyba każdy człowiek) pragnie szczęśliwej i zdrowej rodziny, świata, w którym może czuć się dobrze oraz zdrowego, czyli opartego na zaufaniu i poczuciu własnej wartości stosunku wobec samego siebie. Na najgłębszym poziomie wszyscy chyba pragniemy tego samego. Również nasze głębokie intencje dotyczące przyrody są dobre i zdrowe. Tak czy owak, za bardzo nam nie wychodzi, jak też i alkoholikowi. Bo nie o intencje tutaj idzie.

Tak jak alkoholik jesteśmy chorzy. Objawia się to tym, że wydaje się nam, iż potrzebujemy czegoś, bez czego możemy się spokojnie obyć. Zabiegając o to, niszczyliśmy świat i siebie. Otaczanie się przedmiotami, pogoń za pieniędzmi, pokładanie nadmiernych nadziei w technologii, przymus kontrolowania naturalnych procesów, są dla nas tym samym, czym alkohol dla alkoholika. To nasze uzależnienie od dobrobytu, konsumpcji i kontroli pozwala nam nie konfrontować się z rzeczywistością, która wydaje się dla nas przerażająca, groźna i nieprzewidywalna. Alkohol daje złudne poczucie omnipotencji. My wykorzystujemy do tego technologie, dzięki którym czujemy się wyjątkowi i lepsi, mogący wywierać wpływ na rzeczywistość. Uzależnienie od technologii obnaża jednak nasze poczucie bezradności, słabości i zagubienia w świecie. Próbujemy też, podobnie jak alkoholik, wypełnić gadżetami wewnętrzną pustkę, która rodzi się z nieumiejętności nawiązania głębokiej relacji z ludźmi, ze światem i Absolutem.

Najważniejsze jednak jest to, że wydaje się nam, iż wszystko jest w porządku. Alkoholik też nigdy nie przyzna się, że ma problem. Próbuje pokazywać światu, ale może przede wszystkim sobie, że jest osobą zdrową i normalną. Psychologowie nazywają to systemem iluzji i zaprzeczeń. Krótko mówiąc, alkoholika nie można przekonać, że jest chory. My również dokonujemy nieprawdopodobnych i karkołomnych myślowych piruetów, by utwierdzać się w złudnym przekonaniu, że wszystko jest OK. Podtrzymujemy swoje dobre samopoczucie kupując kolejny gadżet i wydaje się nam, że znamy lekarstwo na bóleczki, które ledwo przeczuwamy. To jednak tylko dodatkowo nas (i nie tylko nas) pogrąża. Mimo coraz wyraźniejszych sygnałów, że sytuacja w jakiej jesteśmy prowadzi wprost do zagłady, nic sobie z tego nie robimy. Albo nie dopuszczamy do siebie tej świadomości, albo tak interpretujemy informacje, że uspokojeni możemy pozwolić sobie na kolejną dawkę uzależniającego dobrobytu. Może dlatego taką niezwykłą rolę w naszym życiu odgrywają rozrywka i zabawa. Nie tyle jest to spontaniczna radość zabawy, ile przymus robienia czegoś, co odsunie świadomość problemu.

Funkcjonowanie alkoholika, jak wskazują specjaliści, oparte jest również na systemie dumy i kontroli. Alkoholik wierzy, że świat jest u jego stóp. Takiej osobie bardzo trudno się poddać i

podporządkować wymogom sytuacji. Zwykle alkoholik oskarża i obarcza odpowiedzialnością wszystko i wszystkich, byle nie siebie, za to, co nie dzieje się zgodnie z jego planami. A do planów tych podchodzi perfekcjonistycznie, nie tolerując żadnego odstępstwa. Czyż podobnie nie jest z nami? Nasza arogancja w podejściu do przyrody z przekonaniem, że my, ludzie, wiemy najlepiej oraz że świat powinien być taki, jakim go wymyślimy, pokazuje, jak bardzo jesteśmy przywiązani do własnej dumy i kontroli. Wszystko ma być tak, jak sami zaplanujemy. Musimy kontrolować naturalne procesy, bo wydaje się nam, że gdybyśmy tego nie robili, to nasz świat by się rozpadł. Nałogowo (w oparciu o przymus kontroli) regulujemy nasze relacje ze światem, podobnie jak osoba uzależniona poprzez alkohol reguluje swoje emocje i relacje z innymi.

Czy jest z tego jakieś wyjście? Pierwszym krokiem dla alkoholika jest przyznanie się przed sobą i innymi, że jest osobą chorą. Co ciekawe, skłania go do tego nie perswazja np. bliskich osób czy przeczytanie mądrej książki o uzależnieniu, ale najczęściej jakieś dramatyczne wydarzenie określane mianem „osiągnięcia dna”. Krótko mówiąc, alkoholik musi otrzeć się niemalże o śmierć, musi zostać przyparty do muru, do dna, by zobaczyć w przeblysku oczywistości, że jest chory. Przyznanie się do tego jest jednocześnie zerwaniem iluzji, jest zejściem z piedestału dumy i kontroli. Podobnie jest w ruchu AA (Anonimowych Alkoholików): początkiem zdrowienia jest przyznanie się, że przestało się kontrolować swoje życie i że jedynie siła większa od własnej może dokonać przemiany.

Co więc jest dla nas ratunkiem? Czym dla ludzkości będzie to dno, po osiągnięciu którego będziemy w stanie się przebudzić? Obserwując rozwój wydarzeń, widać, że nieuchronnie zbliżamy się do tego dna i w tym sensie jest to najlepsza rzecz, jaką możemy sobie zafundować.

Może później (jeśli to przeżyjemy) będziemy mogli powiedzieć z głębi serca: tak, jestem osobą chorą, nie jestem w stanie sam się z tym uporać. Jedyne co mogę zrobić, to poddać się z pokorą i zaufaniem sile wyższej. Niech ona mnie prowadzi mądrością przekraczającą mój uzależniony umysł.

Ta Siła Wyższa już od kilku miliardów lat na tej planecie manifestuje się w tym, co jest. I ciągle do nas mówi. Tylko, że my nie słuchamy pijani własnym światem.

Ryszard Kulik

Instytut Psychologii Uniwersytetu Śląskiego